

Párhuzamos közelítések

Fényrétegek – Borkovics Péter és Bullás József kiállítása

KOVÁCS ALEX

Várgaléria – Művészetek Háza, Veszprém, 2020. VII. 11. – IX. 30.

A veszprémi Művészetek Háza a kényszerű leállás után hatásos felütéssel indította újra kiállítóhelyeit. Ennek az újrakezdésnek egyik fontos állomása Borkovics Péter és Bullás József *Fényrétegek* című tárlata. Az üveg-szobrász Borkovics és a festőművész Bullás eddig nem állított ki közös kiállításon. A két gyökeresen eltérő médium sikeres párosítása mélyreható és érzékeny kuratori szemléletet igényel, amelyről kétségünk sem lehet a két alkotó egymás kontextusában bemutatott műveinek vizsgálata során.

Borkovics Pétertől az elmúlt öt évből származó üvegplasztikákat láthatunk, amelyek között megtaláljuk a *Genesis* című mestersorozatának darabjait is. Bullás József olajképei az elmúlt négy év terméséből mutatnak be változatos, de szintén hosszú ideje egységes művészi koncepciót reprezentáló válogatást.

Az üveg maga az ellentmondás, mintha két világ határára szorult anyag lenne: szilárdnak érzékeljük, de volatílképpen folyékony halmazállapotú és áttetsző, könnyed, mint a levegő, de tragikusan érzékeny. Felmelegítéssel folyadékként viselkedik. Nem véletlen, hogy Borkovics Péter sorsszerű viszonyba került az üvegművészettel. Kétségtelen, hogy üvegművesként hasonlatossá válik az archaikus kovácsokhoz, akik a kohójukban mint

BORKOVICS PÉTER: *Rising Sun*, 2019, összeolvasztott síküveg, 38×39×4 cm, HUNGART © 2020

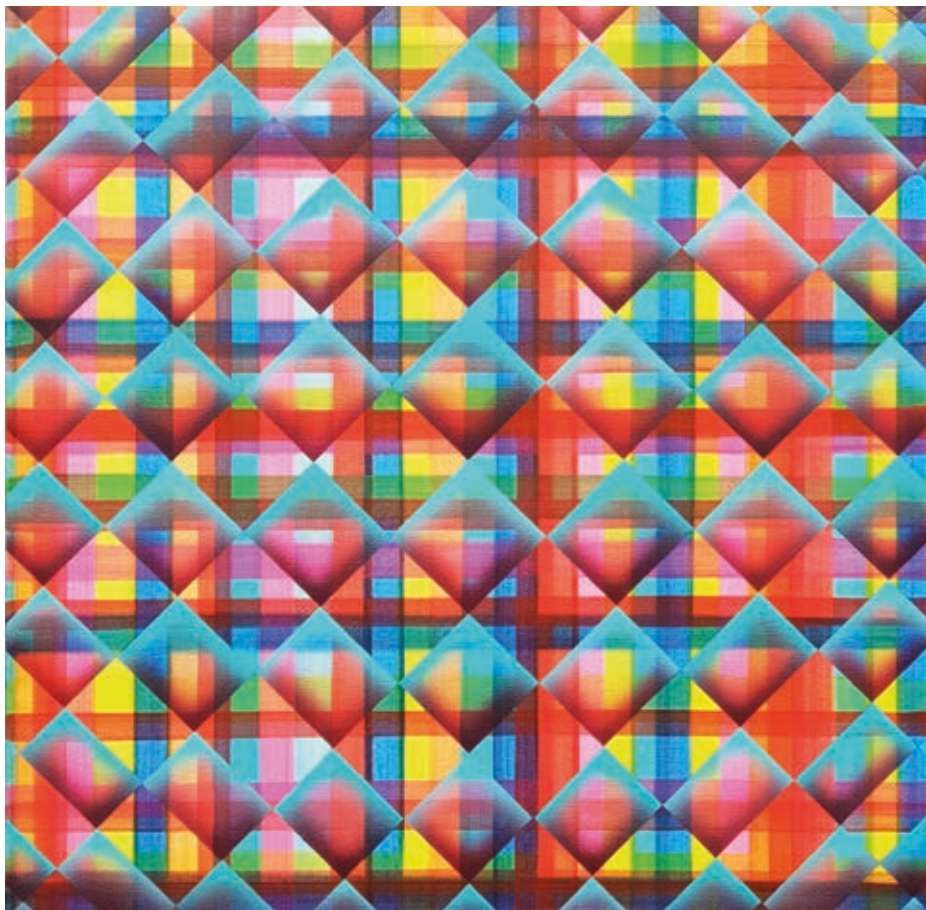
inkubátorban „segítették” az anyag érését, nemesedését, hogy aztán az a kalapács és az üllő közt tárgyasuljon.

Látszólag mi sem természetesebb, mint Borkovics tizenegy üvegszobrának makulátlansága, azonban minden egyes sikerült plasztika mögött kemény munkával és kísérletezéssel eltöltött évek sora húzódik; szinte bármikor visszavonhatatlanul el lehet rontani a készülő művet. Az üveg alakítása során a folyamatok a tudás függvényében kiszámíthatóak és előkészíthetőek, de viszonylagos zárttságban megy végbe a formálódás, ahol az üvegműves legjobb tudása szerint bábáskodik a megformálni kívánt gondolat születése felett. Borkovics tudásának kivételessége lehetővé teszi, hogy ezt a zártsgot felnyissa és mechanikusan beavatkozzon a képlékeny üvegben lejátszódó folyamatokba.

A kiállítás anyaga számos lehetőséget vonultat fel Borkovics legfőbb motívumának plasztikus megformálásához. A legtöbbször háromszög keresztmetszetű üvegtáblák mint kinyitott könyvek nyújtják a befogadói tekintet elé a körforma térbeli szerveződésének vagy lebomlásának lehetőségeit. Borkovics szobrai színes üveglapok egymásba olvasztásából készülõ hasábok, amelyekben formálódáskor mozgatható hullám- vagy örvényszerűen rögzül a szubtilis, fényáteresztő struktúra az éteri líraiságtól a keletkezés drámai ósköszáig.

Bullás József Borkovicséhoz hasonlóan nagy tapasztalattal dolgozza meg a vásznait, amelyeken a vakító, szemkápráztató optikai hatás mögött a művész elmélyült absztraktkonstruktív és technikai kutatómunkája húzódik meg. Bullás az újfestészet, majd a digitális képkalkotás területéről jutott el sajátos optikai művészetéhez, amelynek festői nyelvét alapos és következetes munkával dolgozta ki. Bullás festészeténél legjobb, ha a szemünkre hagyatkozunk, a látásban bekövetkező optikai jelenségeket tudatosan felhasználva, a látóideg megostromlásával éri el elsődleges hatásait.

Bullás mesteri eleganciával és minden bizonnyal nem kevés humorérzékkel dolgozik. Képei letaglózóak, a rájuk irányított tekintet elveszti minden kapaszkodóját. A szín és az absztrakt rácsstruktúra viszonyaira épülő művein kimunkálta technikáit, amelyekkel az emberi percepció ismeretében az optikai illúzió különböző minőségeit egyszerre működteti képein. Vásznaik előtt állni olyan, mintha transzcendens jelenés zajlana a szemünk előtt: a különböző mintázatok, illetve kontúrtales pigmentlehelletek térbeli illúziója, pszeudomozgása és a színdinamika olyan együttes hatást fejt ki, mintha a képet fényaura venné körül, szerkezete folyamatosan változna előttünk – mindig más-más elemet emelve ki. Mintha az ember értelmén túl létező entitás kommunikálna velünk látszólagos ellentmondásokkal teli nyelven.

BULLÁS JÓZSEF: 200217, 2020, akril, vászon, 50x50 cm, HUNGART ©2020

Bullás képei számos rétegből épülnek fel, noha vásznai légies, letisztult munkák, festési technikája nagyon is gesztusszerű; a felvitt koloritot gyakran festőkéssel vagy kézzel artikulálja, majd festőhengerrel dolgozza el, tömöríti egymásba, színátmeneteket hozva létre ezáltal. A finomító eljárások a művek érzéki hatása és a gesztus ellenpontjaként nagyon is megfontolt és fegyelmezett munkát igénylő folyamatok, hisz az elkészült vásznak mintázata és ezeknek a kontúrtales képi formáknak a lecsengése szinte gépi munkát idéző szabályosságban valósul meg.

A kiállításon Bullás kifejezésbeli gazdagságába nyerünk betekintést a szinte színköddé oldódó, fátolszerű rácsoktól az egymásra rétegzett struktúrák geometrikus és színbeli tulajdonságaival elért dinamikus optikai illúziókon keresztül az egészen közelre fókuszált figyelmet igénylő, megdolgozott felületek minőségbeli eltéréseivel operáló kompozíciókig.

Borkovics üvegtömbjei és Bullás vásznai hangütésükben eltérnek egymástól. Borkovics üvegszobrainak filozofikus líraisága ellentétes Bullás kihívóan frontális stílusával, de alaposabban szemügyre véve, közös témákhoz és tapasztalatokhoz jutunk. Az üveg művészet és az op-art egyaránt a látás elemi tapasztalatából indul ki a fény művészi eszközökkel való kutatásával. Mindkettejük művei egyaránt tükrözik az alkotási folyamatban rejülő konzisztens irányt és elhivatottságot, az anyag megmunkálásának lehetőségeit kutató mesteremberét és művészt. Két különböző irányból, de mindketten a transzcendens tapasztalásra apellálnak: Borkovics az alkotási folyamatban megélt spirituális meglátások plasztikus megformálásával, Bullás pedig az érzékek határhelyzetbe állításával.